

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նշ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել կոպիը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա կոպիը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2 004

180

№ 47

Տ Ե ա ո Ն ը Ն դ ա ո ա ջ

1932

ՏՊԱՐԱՆ "ԱՐԱՐԱՆ", ԽԱՆՏԷՔ, ՉԱԼԷՊ

477-ԱՐ

(524)

Տ Ե Ա Ն Ը Ն Դ Ա Ն Ա Ջ

1932

ՏՄԱՐԱՆ "ԱՐԱՐԱՆ", ԽԱՆՏԵՔ, ՉԱԼԷՄ

Տ Ե Ա Ռ Ե Ը Ե Գ Ա Ռ Ա Ջ

«Տեառնընդառաջ» տոնախմբութիւնը հյտոյ. եկեղեցւոյ տօնախմբութեան մէջ կարևոր տեղ մը կ'ընէ, միւս տօնախմբութեան նախատնայնութեան տնայնութիւնը. հետեւեալ օրը շարականները կ'երգուին ըստ «Տեառնընդառաջ» նախորդ իրիկունը «լոյս զուարթ» ալ կ'երգուին Գիրք Աւետարան կ'կարգացուի և «անդաստան» կ'ըլլայ: Եկեղեցւոյ ատեանը լուսավառութիւն կ'ըլլայ: Եւ բոլոր ժողովուրդը ատեանի մոմերէն իրենինը վառելով իր տունը կ'տանի և եկեղեցւոյ ուրախութեան ու լուսավառութեան մասնակից կ'ըլլայ: Հետեւաբար Սիմէոն Ծերունիի կողմէն Յիսուսի համար տրուած «Լոյս, տիազօր», իբր ճշմարտութիւն կ'ընդունի և զՅիսուս իր տունը իր ընտանիքին մէջ տանելուն փառքին արժանացած կ'ըլլայ և հոգեւոր ցնծութեամբ կ'ուրախանայ: Ուրիշ տօնախմբութեան տնայնութիւն, արարչականէն առաջ Գիրք Աւետարան կ'կարգացուի, իսկ Տեառնընդառաջի տօնին օրը այդ չափով չի բաւականանար եկեղեցին, այլ «օրհնութիւն» շարականէն ետքը եկեղեցւոյ չորս անկիւններէն աւետարաններ կ'կարգացուին, իբր քարոզութիւն և յայտարարութիւն թէ Քրիստոնէութիւնը «Լոյս» է, լոյսի կրօնքն է, տիեզերական է և աշխարհի չորս կողմը բոլոր մարդկութեան մէջ տարածուելու է:

«Տեառնընդառաջ» տոնախմբութիւնը, կ'ընդունէ տնայնութիւնը, այն հին հեթանոսական տօնի մը վերջամասնայնութիւնը ունի իր մէջ: Հայոց մէջ նախ քան զքրիստոնէութիւն Միշր անուն չաստուած մը կար, որ հուրի, կրակի աստուածն էր և անոր յատուկ մասնաւոր պաշտամունք և արարչութիւններ կ'կատարուէին և հրավառութիւններ կ'ըրգային: Տեառնընդառաջի տօնը ուրիշ չ'աստուած մըն ալ կար, կը կարծուի թէ Միշր

38715 67

և Տի՛ր աստուածներուն տօները միանալով և, անոնց ներքին իմաստը փոխուելով «Տեառնընդառաջ» ի ՍՅՍԻ տօնին փոխակերպուած է: Հայը յանձին Միշրի կրակը, լոյսը պաշտելու տեղ, Քրիստոնէութեան լոյսով լուսաւորուելէ ետքը, յանձին Յիսուսի «Արդարութեան արեւակը» պաշտել սկսած է, լուսաւորուել և Աստուծոյ որդի ըլլալու պարծանքով ցնծալ սկսած է:

Միշրի հեթանոսական տոնախմբութեան տնայնութիւն, հին հայերը ամբողջ գիշերը լուսավառութեամբ, հրավառութեամբ կ'անցնէին: Քրիստոնէութենէն ետքն ալ երկար դարեր նոյն իսկ, եկեղեցւոյ մէջ կամ բակը դիւրավառ սիւթեր դիզելով կ'վառէին և անոր շուրջ կ'դառնային: Երկու դար առաջ երջանկայիշատակ Սիմէոն կաթողիկոս վերցուց այն սովորութիւնը, ըստ որում «խոտելի է շրջիլն զհրովն» կ'գրէ տօնացոյցը:

Արդ, նկատելով որ «Տեառնընդառաջ» այնքան կարևոր տեղ մը կ'ընէ քրիստոնէական մանաւանդ հյտոյ. եկեղեցւոյ մէջ, և նկատելով որ շատ մը թրքախօս հայեր յաճախ շատ բան չ'են հասկնար Ս.Եկեղեցւոյ մէջ կարգացուած ընթերցմունքներէն և չ'են կրնար լուսաբանուիլ ու օգտուիլ, մտադրած էի՝ «Տեառնընդառաջ» տօնին տնայնութիւն թրքերէն լեզուով և դասախօսութեան ձևով, ծանօթութիւններ տալ այս տօնին ներկայ նշանակութեան արարողութեանց և հին հրէական օրէնք և սովորութիւններու վրայ: Բայց զբաղումներս արգելք եղան ու չի կրցայ հասցնել:

Իմ գրածը ծանօթութիւնները քաղած եմ հին կտակարանէն և «անդրանկութեան» ու «մաքրութեան» օրէնքի վրայ գրուած ուսումնասիրութիւններէն: Մեր եկեղեցւոյ «ընծայումի» արարողութեան և մկրտութեան խորհուրդի վրայ եղած ծանօթութիւն և թարգ-

մանութիւնները ըրած եմ քահանայից գործածած՝ Մաշ-
տ ց. գիրքէն: Թրքերէն լեզուն, արով կ'գրեմ, կարելի
եղածին չափ ժողովուրդին հասկնալի չնկառ համար,
տուններու մէջ խօսուած ոճով գրել ուզած եմ:

Այս առթիւ կ'իմնդրեմ, նաև, բոլոր անոնցմէ որոնք
այս տետրակը պիտի կարդան, նախապէս ուշի ուշով
կարդան Աւետարանի ժբ. գլուխը Ելից ժգ 1-6, Թուոց
ը. 13-19. ժբ. 15-16, Թուոց ժգ 3, և Կլ/ց լԳ.
19-20 համարները: Եւ մանաւանդ Աւետարանի
բանչի բ. գլուխի 21-38 համարները:

932 Փետրվար 23
Հալէպ

ՆԵՐՍԷՍ Ա.Ի.Գ. ԲՆԻՅ.
ԹԱՎՈՒԳՃԵԱՆ

Տ Ե Ա Ռ Ն Ը Ն Գ Ա Ռ Ա Ջ *

Վէ Մովսէսին շէրիաթը մուսէպիսնէ անլէրին
Թաթհիր կիւնլէրի թէմամ օլտուգտա, հէր իլը տօղան
էրքէք չօհուգ րապպա մուգատտէս տէնիլէ տէյու,
րապպըն շէրիաթընտա եագրլմըլ օլտուգու իւզրէ մա-
տումը Բապպա Թագտիմ իթմէք, վէ Բապպըն շէրիա-
թընտա պիր չիֆթ գումրու, եախօտ իքի կէօյէրչին
եավրուտու պույուրուլտուղու իւզրէ, գուրպան արգ
էթմէք իւչիւն Անը Երուսաղէմէ չըգարտըլար: Աուկ.
Բ. 22-24:

Իշթէ օ գատար մութանթան գիյնէթ վէ մէսէրրէթ
իլէ իհրա օլտինան «Տեանընդառաջ» եօրթուտու, Աւե-
տարանտա օգուտուղումուգ շու վագրա'նըն գիքրի
տիր: Պու՝ վագրա օլան, նագլիյէթտէ գիքրէ շայան
իքի խուտուս վար տըր: Պիրիսի՝ Յիսուսըն, Տահար-
տա Ալլահա Թագտիմ օլունմասը վէ տիկէրի՝ Մար-
իամըն փաքլանմասը տըր:

Մէգըրըր վագրայը պա'գը իյգահաթլա թէքէրրիւր
էտէլիմ: Մարիամ վէ Յովսէփ Նագարէթլի իսէլէրտէ
Յիսուսըն տօղտուղու Թարիխտէ վուգու՝ պուլան Թահ-
րիրի նուֆուս միւնասիպէթիյլէ Բեթլեհէմէ կէլմիշէր
իտի. վէ Աւետարանըն նագընտան անլաշըլտըղընա
կէօրէ, Յիսուս տօղտըգտան սօնրա տախի, գրսսա պիր
միւտտէթ օրատա գալտըլար: Յիսուս չօհուղու Թագ-
տիմ էթմէք իւչիւն Երուսաղէմէ չըգմալարընա միւնա-
սէպէթ վէրէն խուտուս օրայա եագըն օլտուգլարը իտի:

Յիսուս սէքիգ կիւնլիւք իքէն Եհնուտի նօմօտու
իգթիգասըննա սիւննէթ օլտու: Յիսուս կիւնահարգ իտի:
Հաքին, նօմօսա Թապի Թութուլտու, չիւնքի սիւննէթ
ճէսէտին կիւնահըր մուճիպ հէվէսլէրինին քէսիլմէսինէ
քինայէ իտի: Կէրչի Յիսուս Ալլահըն Օղլու իտի. լա-

* Այնքապ էմէհիլերի պու եօրույա ՄէլէՏ քա' պիր էտրլեր
քիւրիլեր իսէ ՍՍՅԱՄԱ քէսիլէ էտրլեր իսի:

քին, Աբրահամա օլան վատ մուճէպինճէ Ալլահա Օղուլ օլմագ իւչին սիւննէթ իճապ էտէր իտի: Անը սիւննէթ էթտիրէնլէր մէզքիւր մագսէտլէրէ մէպնի եւփրյօրլար իտի, Յիսուս իսէ, օրէնքի իքմալ էթմէք իւչին կէլմիշ օլան պիրիսի հալրնտա նօմօսա թապի օլտու: Այնի վագըթտա, պու միւնասիպէթլէ Անրն խէլաս էտիհի վէ քէֆարէթ օլան գանը իլք ֆուրսաթլա տէօքիւլմիշ օլտու: Խաթնրն հասըլ էթտիյի աղըր՝ աճը, Գողգոթանրն պէօյիւք ճէֆասընրն չաշնիսի իտի: Յիսուս սէքիզ կիւնլիւք իքէն օնու թաթտը. Եէնի ահտտա Ս. Մկրտութիւն խորհուրդու (էլ իլէ օլմայան սիւննէթ կող. Բ. 11) «իքմալ օլմուշ» հալտա, սիւննէթին եէրինի թութտու: Վէ Յիսուս խաթն օլունարագ «Իսրայէլտէ հիսսէսի օլան» վա՛տ օղուլլարընտան պիրի օլտու:

Մարիամ՝ պունտան սօնրա, օթուզ իւչ կիւն տահա պէքէյիպ պիր չիֆիթ գոււրու ալարագ Յիսուսը Տանարա ինգար էտիպ Ալլահա թագտիմ էթմէք իւչին վէ քէնտինին փաքլանմասը իւչին Տանարա չըգտը: Օրատա Սիմոն նամ՝ փէք իխթիյար արդար պիր ատէմ, Յիսուսը գարշըլայըպ գուճաղընա ալտը. վէ Յիսուսըն Մեսիա օլտուղունու պէյան իլէ Ալլահա համտ էթտի վէ պէրէքէթ տուա՛սը օգուտու: Հաքէգա օրատա, Աննա նամ փէք իխթիյար պիր նէպիյէ պուլունմագլա, օ տախի համտ ու սէնալար էտէրէք Երուսաղէմէ խէլասքեարըն կէլմիշ իտիյի միւթտէսինի վէրտի: Մարիամ քահանայ վասըթասըլլա փաքլանտը վէ չօնուղու ալարագ Յովսէփ իլէ պիրլիքտէ էվլէրինէ տէօնտիլէր:

Հէր նէգատար Աւետարանտան ալտըղըմըզ համարտա Մարիամըն Երուսաղէմէ չըգմասը իւչին, էվլէլա, թաթհիր օլունմագ սէպէպ հալընտա կէօսթէրիւմիշ իսէտէ, անդրանիքիւք տահա էսկի վէ մու-

հիմմ պիր նօմօս օլտուղունտան, էվլէլ անրն հագգընտա մա՛լունմաթ վէրմէք իսթէրիմ:

Անդրանիքիլիսիս ևօւօու: «Հէր իլք տօղան չօնուզ ըրապա մուզատտէս տէնիլէ»: Հահապետական ասըրտա հէր հանկը պիր ֆամիլեանրն պէօյիլկիւ այնի վագըթտա օլ ֆամիլեանրն քահանասը իտի: Վէ ֆամիլեատա իլք տէֆա՝ տօղմուշ օլանշախս ֆամիլեանրն պէօյիլկիւնիւն՝ քահանասընըն, մուա՛վինի ատտ օլունուր իտի: Անդրանիքլէրէ վէրիլէն պիր թագըմ պաշգա իմթիյազլար արասընտա պու տախի մուհիմմ պիր վագըիֆէ իտի: Իսրայէլ գավմընըն Մըսըրտան չըգա ճագլարը էսնատա, Մըսըր էհալիսի իւզէրինէ կէլէն օնաֆէթլէրին էն աղըրը օլմագ իւզրէ, Մըսըրտա ինսան վէ հայվանլարըն ճիւլմլէ իլք տօղանլարը վուրուլմուշ գըրըլմըշ իտի: Օլ միւնասիպէթլէ, Ալլահ, Եէհուտի գավմընա էմը էթտի քի հէր իլք տօղան զիւրրիյէթ Ալլահա՝ խըզմէթ էթմէք իւզրէ Տանարա թագտիմ օլունմալը տըր: Հայվանլարտան փաք վէ մագպուլ օլանլար մէզպահ իւզէրինտէգուրպան սունուլուր իտի, նամագպուլ օլանլար իսէ, պիր միգտար պէտէլի նագտի իլէ սահիպլէրինէ կէրի վէրիլըր իտի: Բապպիլէրին նօմօս թէֆսիրլէրինտէն անլաշըրյօր քի, սագաթ գուսուրլու, խասթա եա իլլէթլի օլանլար տանարա թագտիմ օլունմագյար իտի: Պիայնիհի չօն գլարտա տախի հիչ պիր գուսուր պուլունմամալը իտի, Եօգ իսէ տանարըն խըզմէթինէ նալայըզ ատտ օլունուրլար վէ, տանարա թագտիմ օլունմագլար իտի: Շու սըրատա գավս իչինտէ օլմագ իւզրէ տիյլիմ քի, օլ գանուն ահքեամընճա Յիսուս տօղուշունտա քիւլիւ հալ գուսուրսըզ իտի: * Շու հալտա տանարըն

* Հայց. Եկեղեցիին գանուր մուճէպինճէ ժիզիփ պիր գուսուր օլան փիմսէ Եկեղեցիին պաւսօնէասը օլմագ. Մանէվի գուսուրսան աքի վէ պերի օլմագ գաքէն իլ Եարք սըր:

խըզմէթնիւքըրի անդրանիքլէրտէն միւթէշէքքիւ խտի-
լաքին Մովսէս մարգարէնին թէրթիպաթը իէ տա-
նարն խըզմէթնիւքըրի քահանայութիւն թէշքիւթը,
ուսուլընտա թէպէտտիւլաթ օլտու: Տանարա խըզմէթ
իւչիւն Իսրայէլ զավմը արասընտա խուսուսի պիր
նէսը, Դեւի նէսլի ինթիխապ վէ թալին օլունտու: Մով-
սէս վէ Սհարոն օլ նէսլտէն խտիւքը: Դեւի նէսլի ճիւմ-
լէ անդրանիքլէրէ պէտէլ օլմագ իւզրէ արնտըլար:
Վէ անէրին մաիշէթինի թէշմին էթմէք վէ ալնի
վազըթտա Մանդրանիքլէրին Ալլահա թագտիմ օլունմա
ուսուլունու պագի սագլամագ իւզրէ, Իսրայէլտէ հէր
իլը տօղան չօնուգ Ալլահա թագտիմ օլունմալը խտի
վէ պիր միգտար պէտէլի նագտի վէրիւքրէք կէրի
արնմալը խտի: Օլ վէրիւքն ագչէ իսէ Դեւիլիւքրէ մախ-
սուս խտի: Յիսուս Մարիամըն իլը օղլու խտի. իմտի
Անը տանարա թագտիմ էտիպ պէտէլի նագտի վէր-
մէյէ պօրնլու խտի: պու պէտէլին մըգտարը Աստուա-
ծաշունչտա պէյան օլտուղունա կէօրէ պիզիմ փարա իլէ
հարըմ լիրա աթունտան զիյատէ թէշքիւ էտէր խտի:
Մարիամըն նէմիգտար պիր շէյ վէրտիյի հագգընտա
մա'լումաթ հօգ տըր: էյէր Աստուածածին պազըլարըն
զանն էթտիյի իւզրէ փուգարատան խտի իսէ, պէլքիտէ
ղեւիլիւքը իլէ ունուգ պիր հօլտա ուլուշտու:

Անդրանիքլէրի թագտիմ էթմէք խուսուսընտա
օլան ալին հագգընտա թամ թէմամ պիր մա'լումաթ
հօգ տըր: Անհագ փէք էսկի պիր ըրվայէթէ կէօրէ,
հախօտ պա'ազը եէհուտիլէրին հալա ինրա էթտիք-
լէրի ալին ուսուլունտան պիր թասավոլըր թէշքիւ
օլունապիլիր: Երրագըրըր տօլայրսըլլա, թապի տիր
քի, հէր իլը տօղան եէհուտի չօնուղու Երուսաղէմին
տանարընա կէօթիւրիլէմէք խտի. իմտի շնծայուս
ալինի շէօյէնէ էվտէ ինրա էտիլիր խտի: Չօնուգ տօ-
ղուպ կիւնիւ թէմամ օլտուգտա, չօնուղուն փէտէրի,

էլինէ պալը տօթլար էլէ—օն քիշի—պիրիքտէ
ահարոն նէսլի:տէն զանն օլունան պիր րապպի տա-
վէթ էտէր: Մէյտանա՝ րապպինին էօնիւնէ, պիր մա-
սա գօնուր, չօնուգ վէ պիր միգտար փարա տախի օլ
մասանըն իւզրիինէ գօնուլուր: Օլ չօնուղուն փէտէրի
հուզուրա կէլէրէք րապպիյէ խիթապէն շու մանատա
պիր իֆատէտէ պուլունուր, «պէնիմ զէվնէմ պիր իս-
րայէլի օլարագ պու չօնուղու թէվէլլիւտ էյլէտի վէ
շիմտի սէնի Ալլահըն պիր ներկայացուցիչի հալընտա
կէօգէտէրէք սանա թագտիմ էտիյօր»: Բապպի իսէ
նէվապէն շէօյլէ սէօյլէր. «պու վալիտէսինին անդրանի-
կի օլան չօնուղու Եհովայա վէր, վէ հախօտ պիր միգ-
տար ագչէ իլէ գուրթար» փէտէր չօնուղա ֆիտիյէ
վէրէնէյինի սէօյլէյէրէք փաշայը ալլապ «պու պէնիմ
իլը չօնուղում տըր, պունա պէտէլ շու փարայը ալ»
տէր վէ Ալլահընա շէօյլէ պիր ֆուրսաթըր քէնտինէ
վէրտիյի իւչիւն շու միւվալ շիւքը էտէր, «միւպա-
րէքսին սէն հա Ալլահըմըր րապպ, ալէմին փատիշահը,
սէն թէնպիլիլէրին իլէ պիզի գուտսիյէթէ իրշատ
էյլէտին վէ պիզէ օղլումուգա ֆիտիյէ վէրէրէք կէրի
ալմագըրըմըրը էմը էյլէտին: Միւպարէքսին սէն հա
Ալլահըմըր րապպ, ալէմին փատիշահը, սէն շէօյլէ պիր
ֆուրսաթտան իսթիֆատէ էտիպ կէօնէնմէքլիլիմիզ
իւչիւն պիզի մուհաֆազա վէ հիմայէ էյլէտին»: Բապպի
փարայը ալլըր վէ չօնուղուն պաշընըն էթրաֆընը
չէվիւրէրէք կէլիրտիքտէն սօնրա էլինի չօնուղուն ալ-
նընա գօր վէ շէօյլէնէ ինագէթ տուտընը օգուր
պու չօնուգ պու փարա պէտէլի վէ պու փարա պու
չօնուղուն պէտէլի տիր, պու չօնուգ Ալլահըն նօմօսու
վէ սէմավաթըն գօրգուսու իւչիւն հիմայէ օլունտու,
վէ գուրթուլուպ ազատ օլմազա պէրապէր նօմօս,
էվլէնմէք վէ խայր ամէլլէրտէ պուլունմագ իւչիւն
մէէգուս տըր» վէ թէքրար իքի էլինի չօնուղուն պա-

շընա գոյարագ շէօյլէնէ տուա՛ կտէր: «Ալլահ սէնի էֆրայիմ վէ Մանասէ կիպի էյլէսին, Րապպ սէնի միւպարէքլէսին վէ մուհաֆագա էյլէսին, Ալլահ սանա նէգարէթ էտիպ սէլամէթինի վէրսին, ուզուն կիւնլէր վէ սէնէլէր, վէ սէլամէթ սէնի իհաթէ էյլէսինլէր, Ալլահ սէնի հէր տիւրլիւ շէրրտէն հրֆոգ էյլէսին վէ ճանընը խէլաս էյլէսին»:

Պինապէրին Յիսուս տախի նօմօս մուճէպինճէ շու զիքր օլունան մինվալիւզրէ, եա տա ջնա միւմասիլ պիր ալին իլէ տահարա թագտիմ օլունտու վէ կէրի ալընտր:

Փախլանես նօնօտու:— Եէհուտի նօմօսունճա հայվանլարըն, եէյէնէք նէսնէլէրին վէ սալիրէնին փաքը վէ նափաքը օլտուղու կիպի, ինսանլարըն միւպթէլա օլտուղու շու եապուահվալըն տա՛նի փաքը վէ նափաքը վար իտի: Եէհուտի զիհնիլէթիննէ ինսան հատորը գաթընտա սաղլամ, հիւսնիւ էնտամլա վէ հէր վէճիլէ գուսուրսըզ խալզ օլունմուշ ատտ օլունուր իտի: Տիկէր պիր խուսուս վար քի զիքրէ շայան տըր վէ փաք նափաք մէսէլէսինի անլամաղա եարտըմ էտէր: Եէհուտի դաւանութիւնը մուճէպիննէ թէն իլէ ճա՛ էօյլէ սըգը պիր ալագատա ատտ օլունմուշ տըր քի (թէնսիզ ճան ալա խայալ օլունամագ) ճանտա օլան կիւնահ թէնտէ իհգար օլուր, վէ թէնտէ օլան նափաքըզ ճանա թէէսիր էտէր վէ կէլէր ատտ օլունուր իտի: Պու էնիլտէն պիր թագըմ խասթալըզլար, պախուսուս կիւնահ նէթիճէսի տէյու Ֆարզ օլունուր, նափաք սայըլըր իտի: Վէ օլ նէվ խասթալըզա միւպթէլա օլան քիմսէ իխթիլաթտան մէն՝ էտիլիր իտի: Իմտի հէր հանկը պիր գարը չօճուգ կէթիրտիլիտէ նափաք ատտ էտիլիր իտի: Ֆագաթ նափաք ա՛տտ օլունմասընա սէպէպ չօճուգ կէթիրմէսի տէյիլ իլլա նէվսէ օլուպ հայզը օլտուղու իտի: Նափաք օլան քէս փոֆ օ-

լան Ալլահ իլէ ա՛լագա էտէմէզ իտի: Պու սէպէպտէն չօճուգ կէթիրէն գարը մուգատտէս սայըլան հիլ պիր շէլէ տօգունմամալը իտի, անճաշ քէնտի իւչիւն հէվահնի գարուրիտէն օլան շէյլէրէ տօշունա պիլիր իտի վէ նափաք օլտուղու կիւնլէրտէ էվիւտէն տիշարը չըզմամալը իտի: շէօյլէքի պաշգաւարըն նափաք օլմասընա սէպէպ օլմասըն: չիւնքի նափաք պիր քիմսէլէ տօգունան տախի նափաք օլուր իտի: Մովսիսական օրէնք իզթիզասընճա չօճուգ կէթիրէն գարը չօճուգ կէթիրտիքտէն սէքիզ կիւն սօնրա չօճուղու սիւննէթ էթտիրիլը վէ օթուգ իւչ կիւն տահա էվտէ պէքլէր իտի վէ՛ անտէն սօնրա հէյքէլէ փաքլանմաղա կիտէր իտի: էյէր չօճուգ գըզ օլուր իսէ միւտտէթ իքի գաթ օլուր վէ վալիտէ ալթմըշ ալթը կիւն էվտէ գալըր իտի:

Փաքլանմա ալինինին իքի ճիհէթի վար իտի: Փաքլանմագ սու իլէ օլուր իտի. պու խարիճի փաքըզ իւչիւն տիր: Տախիլէն՝ տէրունէն բուհունտա փաքլանմագ իւչիւն տահարա՛ նա՛մա գուրպանը օլմագ իւզրէ, պիր եաշընտա պիր գուզու, վէ կիւնահ գուրպանը օլմագ իւչիւն իքի կէօյէրչին եավրուսու եախօտ իքի գումրու կէթիրմէլի իտի: Լաքին էյէր վալիտէ գարը ֆագիլ օլուր իսէ կէօյէրչին եա գումրուլարտան պիրի եանմա գուրպանը վէ տիկէրի կիւնահ գուրպանը օլմագ քեաֆի սայըլըր իտի:

«Վէ Մովսէսին շէրիա՛թը մուճէպիննէ անլէրին թաթհիր կիւնլէրի թէմամ օլտուգտա» Մարիամ՝ պէլքի ֆուգարատան օլտուղու իւչիւն, իքի գումրու ալարագ, պիր կիւն, սապահ տուա՛սընը խապէր վէրէն պօրոնունն տօգուգուննուսու չալընմագ իւզրէ իքէն, Յովսէփ վէ Յիսուս չօճուգլա պիրլիրտէ՛ նիքանօր եախօտ Ակրիւբբաս թէսմիլէ օլունան, պէօյիւք գափունուն էօնիւնտէ տուրտու: Պիր ազ սօնրա օլ գափունաշըմագլա Մարիամ վէ քէնտինինքիլէր, պէլքի պա՛զը

պաշգալար տախի, գարըլարա մահստուս ավլույա կիր-
տիլէր: Օլ էսնատէ իհրա էտիլէնէք ային շունտան
իպարէթ իտի:

Ղեւտագիլէր կէլիրլէր, գարըլարըն կէթիրտիքլէրի
թագտիմէլէրի ալըրար վէ կէթիւրիւպ սեղան իւզէ-
րինտէ եանմա վէ կիւնահ գուրպանը հալընտա թագ-
տիմ էտէրլէր իտի: Գուրպան պողազանըպ եանմագ
իւզրէ սեղան իւզէրինէ զօնուլտուգտան սօնրա պիր
քահանայ էլինտէ պիր ազ գան օլարագ տըշարը կէլիր
վէ ավլուտա՝ Ալլահա համտ էթմէք իւզրէ, տուրան
գարըլարըն իւզէրինէ սերփէրէք փաքլանմալարընը Ալ-
լահտան ըէհա էտէր վէ փաքլանմըշ օշտուզլարընը ի-
լան վէ պէյան էտէր: Մարիամ տախի պու մինվալ իւզրէ
փաքլանմըշ տըր:

Ս. Կոյսըն վէ Յիսուսըն, պիր կէօնա փաքլանմա-
ղա ինթիյահլարը եօզ իքէն, սատէհէ, նօմօսուն իհ-
րասը իւչիւն հիւսնիւ բիգալարը իլէ փաքլանմագ այի-
նինէ թաւ ի օշտուզլարը էսնատէ դէյրի մէյհուզ վէ ալ գ-
զէթէ շայան պաշգա պիր հալ մէյտանա կէլտի: Էվ-
վէլնէ զիքը էթտիյիմիզ վէհն իւզրէ Սիմէո՝ Ծնրու՝ ի
իսմինտէ պիր գաթ Յիսուսը գարըլատը անը գուհա-
ղընա ալտը վէ օրհնութիւն օգուտու, քէգա Աննա մար-
գարէուհի նամ պիր գատըն օլ օրհնութիւնլարա իշ-
թիրաք էյլէտի վէ քէնտի տախի տուա՝ վէ. իլահի
թէրէննիւմ էթտի:

Սիմէոն Ծնրունի:— Սրբագան Ղուկաս աւետարա-
նիչ Սիմէոն Ծնրունի իւչիւն «սալիհ վէ էհլի թագվա պիր
ատէմ» տէյօր: Շու հալտա Սիմոն հազգընտա պուն-
տան զիյատէ, սայքի, մա՛լուամաթըմըզ եօզ տըր: Ֆա-
գաթ մատամ քի Ս. Մարիամ «ատէթի շէրիաթ» իզ-
թիգասըննա օրայա կէլմիշ իտի, շէրիաթը իհրա է-
տէլլէր տախի քահանալար իտիլէր: Սիմոնըն կէլիպ Յի-
սուսը գուհաղընա ալարագ համտ էթմէսինտէն նէթի-

նէ էտէրէք, պա՛զը քիմսէլէր, Սիմոն պիր քահանայ
իտի տէրլէր: Պէօլէ տէյէնլէր անը մէշնուր ըապպի հի-
լէլին օղլու, վէ Սրբագան Պօղոս Առաքեալըն մուալլիմի
Գամաղիէլին փէտէրի տէյու գան էտէրլէր: Պա՛զըլար
տախի անըն իւչիւն Ս. Գիրքի բումհայա թէրհիմէ
էտէն եէթմիշլէրտէն պիրի տիր տէրլէր: Պու Ֆարզ՝
«Բապարն մէսիհինի կէօրմէյիննէ էօլիւմ կէօրմէյնէյի
բուհ իւլ Գուտա թարաֆընտան քէնտիսինէ վահի
օլունմուշ իտի» սէօզիւնէ իսթինատէն օլան պիր ա-
ւանդութիւն տըր: Ս. Գիրք Իսկէնտէրիյէտէ, Քրիս-
տոստան 285 սէնէ էվվէլ բումհայա թէրհիմէ օլուն-
տու: Սիմոն օլ թէրհիմանլարըն արասընտա պալուն-
մագլա «իշթէ պիքիր համիլէ օլահագ վէ օղուլ թէ-
վէլլիւտ էտէնէք» մարգարէութիւնընա թէսատիւֆ
էթտիյինտէ, Ալլահտան՝ Մէսիանըն կէլիշինի կէօրմէք-
լիյի, տիլէմիշ վէ Ալլահ տախի պու ինսանը էտէրէք
անը Քրիստոսըն կէլիշինէ տէյին սագլամըշ տըր գանն
օլունուր: Պու աւանդութիւն մուհէպիննէ Սիմոնըն
320—340 սիննինտէ պիր քիմսէ օլմասը իյնապ էտէր:
Լաքին շու գատարը աշիքեար տըր քի «վա՛տ օլունան
Մէսիայը կէօրմէք իւչիւն հալա հաշայօր իտի» թա-
պիրինէ կէօրէ Սիմոն իսթիյար պիր քիմսէ իտի: Յի-
սուս հազգընտա նօմօսու իհրա էտէն պաշգա պիր
քահանայ զիքը օլունմամասընտան լՍիմոնըն քահա-
նայ օշտուղու Ֆարզ օլունապիլիր: Ֆագաթ քիմին
օղլու օլտուղու նամալում տըր: Սիմոն հէր Վհալտա
կէրէք քահանայ կէրէք գանունշինաս) պիրի օլարագ
Գանիէլին 490 սէնէլէրինին հինապընը չըգարապիլէն
պիրիսի օլմալը իտի: Իմտի Մէսիանըն կագընտա
կէլէնէյինէ պէքլէրէք արգուլարընա մուվաֆիֆագ
օլահաղընը տախի իլահի իլհամ իլէ հիսս էտէն պիրի-
սի օլմալը տըր: Օլ իլհամ իլէ իտի քի Սիմոն գու-
հաղընա ալտըրը չօհուղուն՝ Յիսուսըն կէլէնէք օլան

Քրիստոս իտիյինի պիլտի վէ էօյլէնէ իլան ու պէյան էյլէտի:

Սիմոնն օրհնութիւնը «Եա Բապպ, շիմտի սէնին քէլամընա կէօրէ գուլունու սէլամէթլէ սալըվէր, զիրա կէօզլէրիմ հէփ միլլէթլէր հուգուրընտա, թաիֆէլէրին թէնվիրի իւչիւն նուր վէ գավմըն Իսրայէլէ շան օյմագ իւզրէ, հազրըլատըղըն խէլասընը կէօրտիւ: Սիմոնն տէմէք իսթէտիյի շու իտի: Յիսուս չօճուգ վա՛տ օլունան խէլասքեար տըր, վէ տէյիլ եալընըզ Իսրայէլին շանը, իլլա ճիւմլէ հեթանոսլարա նուր տըր վէ պէքլէնիլէն Քրիստոս տըր: Արթըզ մէսէրրէթլէ էօլէպիլիւրիմ չիւնքի արգումա մուվաֆիֆագ օլտում: Վէ իլավէթէն շէօյլէ տէմիշ տիր: Քրիստոսըն տիւնեայա կէլիշինտէն չօգլար իսթիֆատէ էտէնէքլէր իսէտէ չօգլար տախի օլ սէպէպտէն տիւշէնէքլէր տիր: Քրիստոս վէ Անըն իշինէ գարշը կէլիպ խուսումէթ էտէնլէր օլաճագ տըրվէ հաթթա Յիսուսըն վալիտէսինին գալպի եարալանաճագ տըր: Վէ իշթէ աւետարանըն պիւթիւն թարիխի Սիմոնն փէյղամպէրլիքլէրինի թաստիգ էտէրլէր:

Աննա նեպիյե (Մարգարէուհի):— շու արատա Սիմոնըն օրհնութիւնլարընը պաշգա պիւրիսի թէքէրըիւր էյլէտի, օլ շախս Աննա նամ իսթիյար պիր նէպիյէ իտի: Աննա Սսեր նէպիւնտէն Փանուէլին գրգը իտի: Անըն հագգընտա «էօմրիւնիւ տաճարտա կէչիրիր իտի վէ պէրտէվամ պահք վէ աղօթք իլէ Սլլահա խըզմէթ էտէր իտի» տէնիլմիշ տիր: Տէնիլիյօր քի Տաճարըն եագընընտա տուլ գարըլար իւչիւն պարընաճագ պիր մահալ վար իտի: Տուլ վէ տիւնեատան չէքիլմիշ գարըլար օրատա թագվա իլէ վէ տաճարըն խարիճի իշլէրի իլէ մէշղուլ օլարագ եաշարլար իտի: Անլէրին հիմայէլէրինէ քիւչիւնէք գրգլար թէսլիմ օլունուր վէ թա՛լիմ էտիլիր իտի: Ս. Դուկաս աւետարանիչին վէր-

տիյի մա՛լումաթտան իսթինթաճէն Աննա իւչիւն Տաճարըն տուլ գարըլարընըն մեծաւորուհիսի տէնիլէպիլիւր: Շէօյլէնէ իւչ եաշընտա իքէն Տաճարա թագտիմ օլունուլ օն սէնէ գատար օրատա գալան Ս. Կոյս Մարիամ էլպէթտէ, Աննանըն իտարէսի թահթընտա գալմըշ իտի: Իմտի Աննա պիր թարաֆտան թալիմ էթտիյի Ս. Կոյսըն նաիլ օլտուղու բախտ վէ շէրէֆի կէօրէրէք վէ տիկէր թարաֆտան սիննինի ալմըշ պիր իսթիյար օլմագլա, էօմրիւնտէ չօգ հարպլար, ֆիւթիւհաթլար վէ մաղլուպիլէթլէր վէ սըզընթըլար կէօրմիշ, հէր հանկը պիր եէհուտիւնին գալպիսի էգէն էլէմլէրէ կիրիֆթար օլմուշ պիրիսի հալընտա, Իսրայէլի խէլաս էտէնէք վէ օնա շան օլաճագ Քրիստոսըն կէլտիյինի պիլէրէք շագ օլույօր իտի: Անըն շու ուգուն էօմրիւ պագըլարըն զաննընճա 110 վէ տիկէրլէրին գավլընճա 84 սէնէլէրի, բարեպաշտութիւն վէ խայր ամէլլէր իճրա էտէրէք կէչմիշ իտի:*ՅՕ վէք կէնճ իքէն տուլ օլմուշ վէ պիւթիւն էօ՛մրիւնիւ տաճարտա խըզմէթ էթմէյէ վագֆ էթմիշ իտի: Անըն էօմրիւ տահա զիյատէ աղօթք վէ պահեցողութիւն իտի: Աննա տախի, պու միւնասիպէթլէ «Երուսաղէմտէ խէլասա մունթագըր օլանլարըն ճիւմլէսինէ» Քրիստոսըն կէլմիշ իտիյի միւմտէսինի վէրիր վէ թէշէքքիւրլէր էտէր:

Իսրայէլ Գավմը արասընտա Երուսաղէմին խէլասընա պէքլէյէն» պիր զիւմրէ վար իտի: Պունլարըն բարեպաշտութիւնը փարիսեցի վէ զպիրլէրինքինտէն քիւլլիյէն ֆարգլը իտի. անլէր հալիմ վէ էհիլ թագվա իտիլէր: Պունլար էսկի ահտտա օլան Գուրպան ուսուլունու վէ փէյղամպէրլէրին րուհանի թա՛-

* Նրիսթիյան ֆիլիսասընըն իլ քեէֆֆիլիսեէ, էլլէնմէլէրէֆ ֆէնի ֆէնիսի խայր ամլլէր իւլէմէյէ վէ բարեպաշտութիւնա վագֆ էսէնլէր օլմուշ սրլար. Ա. Տիմ. Ե. 5:

լիմաթլարընը Մեսիա իւչինն հագիգի պիր հազըրըզ տէյու ինանըրլար իտի, պինա պէրին Ալլահ անլէրտէն պաազըրլարնա փէյլամպէրլիք աթիլէսինի վէրիբ իտի, վէ նօմօս խօհալարընա նամա՛լում օլան պա՛զը հագիգաթլարը անլէրէ պիլտիրիբ իտի: Սիմոն վէ պէլքի Աննա թախմինէն պու զիւմրէյէ ախտ իտիլէր: «Երուսաղէմին խէլասը» Եախօտ «Իսրայէլին թէսէլլիսի» թապիրլէրի եէհուտիլէր արասընտա օլ գատար թա՛միմ էթմիշ իտի քի, անլէրի հէր ատէմ պիլիբ իտի վէ հաթթա «Երուսաղէմին թէսէլլիսի իլէ եէմին էտէրլէր իտի:

Շէօյլէճէ՛ «ամուրանիկլէրի թագտիմ էթմէք» վէ «նէվսէ (լօհուսա) Գարրլարըն փաքլանմասը» հագգընտա օլան Մովսիսական օրէնքի մուխթասարէն թարիֆ էտէրէք խէլասքեարըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն Գըրգ կիւնլիւք իքէն տահարա կէլիշինին սէպէպ վէ մանասընը իյգահ էթմիշ օլտուգ: Անէպա խրիսթիյան քիլիսասընտա տախի շէօյլէ պիր օրէնք վէ ալինէ մահալ վա՛ր մը տըր: Ումում խրիսթիյան՝ առաքելական, քիլիսալար պու սիւալա «էվվէթ» ճէվապընը վէրիբլէր: Պիզիմ մագսէտիմիգ, շու միւնասիպէթլէ հայց. Առաքելական Եկեղեցինին պու խուսուստա օլան Փիքըրինի վէ քէնտինէ մախսուս օրէնք վէ ալինի հագգընտա սէ օյլէմէք տիր:

Քիլիսա՛ հատտըր զաթընտա վէ էսասէն, տինի՛ մէզհէպի պիր թէէսիսաթ իսէտէ, ալնի վագըթտա շիրքի վէ ուզվի պիր թէշքիլաթ տըր: Իմտի հէր հանկը քիլիսա քէնտի ազալարընը, էվլատլարընը, քէնտի թա՛լիմաթ վէ ագախտինճէ Քրիստոստա՛ Սլլահըն փատիշահլըղընտա եաշաթմագ, օնա կէօրէ թա՛լիմ էտիպ պէօյիւթմէք իւչինն թէրթիպաթ ալմըշ տըր: Հյոնց. Առաքելական Եկեղեցի, քէնտի տաիրէսինտէ՛ հէր հանկը Ֆամիլիատա տօղան չօհուղու, տինեայա

կէլիշինտէ, երախայ տէյու զապուլ էտէր: Եա՛նի հէր նէ գատար խրիսթիյան պիր վալիտէտէն թէվէլլիտ էթմիշ իսէտէ՛ հալա մկրտել օլմամըշ, Ս. Աւագանտան թէքրար տօղմամըշ, հագիգի խրիսթիյանլար սիլքինէ կիրմէմիշ վէ եկեղեցինին տօղրուտան ա՛գասը՝ էվլատը օլմամըշ, տէմէքտիր: Եկեղեցի քէնտինէ էվլատ օլահագ շախսլարը, եա օլանլարը գուճաղընտա պէօյիւթմէք իսթէր: Պու սէպէպտէն նաշի տիր քի, չօհուղու թէվէլլիւնտիւնտէն հէման սէքիգ կիւն սօնրա մկրտել վէ կնքել էտէր: Եա՛նի Ս. Աւագանտա՛ փէտէրին՝ Օղուրուն վէ Բուճիւլ Գուստըն՝ իսմինէ՛, սույա պաթըշըր, վաֆթիգ էտէր: Պէօյլէճէ չօհուգ՝ եկեղեցիին քանաճախի գուլլանարագ, տէյլիմ, «կիւնահըն գուլլուղընտան Քրիստոսուն Գանը իլէ սաթուն ալընմագ, Սէմավի փէտէրին օղուլլուղընու գապուլ էթմէք, Քրիստոսա միրաատաշ օլմագ վէ բուճ իւլ Գուստա տահար օլմագ» շնորհքընա մագհար օլուր: Վէ պա՛տէհու, չօհուղըն ալնը պէշ հասսէլէրի, հիսսիյաթլարըն մէրքէզի ա՛տտ օլունան զալպի, իւղ անոյշ՝ Միւռոն իլէ օծել օլուր, վէ փաքլըղըն (անապականութեան) սէմավի մէվհիպէնին, մէօհիւրիւ էլէ Բուճ իւլ Գուստ նամընա թէմհիր օլուր: Պէօյլէճէ խէլաս վէ մէսէրէթ էլպիսէսինի կիլինիր» «խէլաս միխվէրինի վէ լութֆ (շնորհք) թահընը» գօնուր, վէ «վերստին ծնունդ» (թէքրար տօղմագ) շէրէֆինէ նաիլ օւաշագ սէմավի Փէտէրէ օղուլ օլմագլա՛ Քրիստոսըն Թէնինէ վէ Գանրեա իլհագ օլուր: Քահանայ՝ անը պու՛ միւնասիպէթլէ, «Փրկեալն Ա.յ.» «Օծեալն Ա.յ.» տէյու ՚իլան էտէրէք, իսմինին հայաթ տէֆթէրինտէ պագի գալմասընա տուա՛ էտէր վէմիւպարէքլէր: Եկեղեցի օլ չօհուղու աղուշընտա պէսլէյէնէլի պիր օղուլ վէ հագիգի պիր ազա հալընտա գապուլ էտէր:

Մագսէտիմ մկրտութիւն խորհուրդու հագգընտա

38715-67
ԳԲ

պահս էթմէք օլմատըղընտան պու գատարը իլէ իք-
թիֆա էտէրիմ: Անհագ շու խուսուսու իլավէ էթմէք
խսթէրիմ: Եկեղեցի քէնտի էվլատլարընըն ըուհանի
հայաթտա փէրվէրտէ օլմալարը իւչիւն, չօհուղու
մա՛նէվիյաթընըն պինա վէ իմարընա պու գատար
էրքէն պաշլամաղը թէրթիպ էթմիշ իքէն, պիզիմ ա-
րամըգտա պիր թագըմ պիգայտլար վագիֆէտէ թէ-
քեսսիւլ էտէրէք եկեղեցիինն օգատար կիւզէլ թէշէպ-
պիւսիւնէ սէքթէ վուրմագտա տըրլար: Պիր թագըմ
աղանդաւորական ֆիքիըլէրտէն ալտանարագ միքսու-
րիւնը թէէսիւր էտէնլէր շէօյլէ տուրսուն, պիգայտլար,
ըուհանի հիսսիյաթլարը գաթըլաշմըշ, եկեղեցիտէն
եըրագլաշան անգգամլարըն Մկրտութիւնա խօր նա-
գարլա պագմալարը, իղմաղը ա՛յն էթմէլէրի տահա
թէհիքէլի տիր: Եագըգ քի պաագըլար իսմէն քրիս-
տոնեայ իքէն գալպէն հեքանոս օլարագ չօհուգլարըն
մկրտութիւնընըն թէէսիւր էտիյօրլար: Պու սէպէպտէն,
պու կիւն արամըգտա, 2—3—5—6 եաշընա գատար
մկրտութիւնարը չօհուգլար պէօյիւյօրյար: Օ կիպի վա-
լիտէյն ըուհանի ույուշուգլըղա միւլթէլա խասթալար
տըրլար: Անլէրէ ույանմագ վէ քէնտի հալլարընա էր-
քէն միւթթալի օլմագլըղը թավսիյէ էտէրիգ: Չիւնքի
պիրագ սօնրա գաթէն կէհիքմիշ օլուրլար: Քրիստոս
իլէ ալագատա օլմայան, Անտէն եէյիպ իլմէյէն, թէ-
ղատտի էտիւմէյէն պիր չօհուգ, պիր կէնն հէր հալտա
տիւնեա՝ շէրրին հիւքմ էթտիյի քիւրըրէի հավատա,
եաշար վէ գէհիըլէնիք, շէրրին օղու օլուր: Ինսանիյէ-
թէ մուգըր պիր շա՛սս օլուր: Վալիտէյն, սօնրա, պու
հալտան միւթէշէքքի օլուր, ամմա ֆուրսաթ գաշմըշ
օլուր, տահա ֆէնասը, տիւնեատան տահա պէօյիւք
պիր գարար էթմիշ օլուր: Պիր ճան էօլիւր վէ վալի-
տէյն օնա մէէսուլ գալըր:

Եկեղեցի տէրաղուշ էթտիյի պիր ճանը, արթըգ թէրք

էթմէգ, օթուգ իքի կիւն սօնրա օլ չօհուղու վալի-
տէսի իլէ՝պիրլիքտէ թէքրար գուհաղընա տավէթ
էտէր: Էհիլ թագվա վալիտէլէր պու տավէթէ ինա-
պէթ էտէրլէր: չօհուղու ալըպ եկեղեցիյէ կէլիըլէր վէ
սեղանա ընծայել էտէրլէր: Շուրասը աշիքեար տըր քի
խրիսթիյանլըգ տնտեսութիւնընտա՝ եէհուտի զիհ-
նիյէթիւննէ, փաք եա նափաք մէսէլէսի եօգ տըր: Լա-
քին ինսան թապիաթընըն գաիֆ վէ «խէլասըմգըն
տիւշմէնի օլան շէյթանըն կիւմիւրտէյէն արսլան կիպի
քիմի եութսուն տէյու արատըղը»նը հիսապա ալա-
րագ, եկեղեցի՝ քէնտի էվլատլարընը, հէր վագըթ
իւչիւն, փաքլանմաղա, եըյգանմաղա՝ թէօպպէյէ տա՛-
վէթ էտէր վէ Քրիստոսըն Քէնիւնէ վէ Գանընա թէք-
րար իլիագ օլմաղա թէշվիգ էտէր: Պաշգա պիր խու-
սուս, եկեղեցի, քէնտիսի միւթէմատիէն Ս. Երրորդու-
թիւնա միւթէշէքքի օլմագլա, էվլատլարընըն տախի
հէր հալ ու քէյֆիյէթտէ ֆէտէր, Օղուլ վէ Բուհ իւլգուտ-
սա համտ ու սէնա էթմէլէրիսի էգ ճան ու տիլ արգու
էտէր վէ թավսիէ էտէր: Իշթէ ԸՆԾՄԱՅՈՒՄ այինիտէ
մագսատ պուլարտան իպարէթ տիր:

Թէգէվիլիւն «թապիաթըն գանուըն, եանի Ալլահըն
իրատէթի» էմրի տիր: Թէէհիլտէ մագսէտ մա՛նէվի
պիր էվ եաիմագ տըր: Շէր քիմքի օլ էվի «իլահի պիր
թէէսիսաթ» տէյու գապուլ էտէր իսէ՛ անըն պագա վէ
տէվամընա մէէսուլ տըր: Պու մա՛նատա էվլէնէնլէր
չօհուգ կէթիւրմէք իսթէրլէր վէ էյի էտէրլէր: Չիւնքի
հէր հանկը պիր ֆամիլեատա պիր չօհուղըն թէվլէ-
լիտիւ, վալիտէյն իւչիւն հայաթըն թէէմիինիւն հա-
գիզի ալամէթ տիր: Չիւնքի օլ թէէմիինաթ շէօլէսիինն
փարլամասը՝ կէօրիւնմէսի տիր: Այնի վագըթտա օլ
էվտէ Ալլահըն պէրէքէթիինին ֆիլիզլէմէսի տիր: Յա-
գաթ պիւմէք կէրէք տիրլքի հայաթըն իպթիտասը Ալ-
լահտան տըր: Չօհուգ կէթիւրմէք Ալլահըն հայաթընըն

պիր գրամընա մալիք օլմագ տըր: Հէր հանկը պիր շէյին մուհաֆագասը անըն գըյմէթինէ կէօրէ օլուր-շու հայտա չօնուգ կէթիրէն պիր վալիտէ օնա քէնտի հայաթընա, վէ Ալլահըն ճայաթընըն պիր գրամընա՝ պագար կիպի էհէմմիյէթ վէրմէլի տիր: Իմտի վալիտէ օլանա վահիպ տիր քի րահաթ կիւնլէրի թէմամ օլտուղունտա, իլք ֆուրսաթլա չօնուղունու ալըպ տիշարը չըգահաղը վագըթ Ալլահըն հուգուրունա կիթ-սին, փէտէր Ալլահա թագտիմ էթսին վէ պէօյիւք պիր պէրէքէթէ նայիլ օլտուղունտան տօլայը շիւքը վէ համտ էյլէսին: Էվլատընըն խայրընը արայան հէր հանկը պիր վալիտէ, ինայ էտէր քի չօնուղըն Ալլահըն էվինտէ մէյվէտար պիր գէյթուն աղահը կիպի պէօյիւյիւպ տաիմի սուրէթտէ եէշիլ գալմասը իւչիւն, էն էվվէլ Ալլահըն հուգուրունա կիտիպ տուա՝ վէ նէյազար էթսին, վէ ըուհ իւլ Գուտսըն շնորհքընըն չօնուղուն իւզէրինէ էնմէսի իւչիւն հաւատացեալարըն, խուսուսա քահանանըն ըուհու պէսլէյիհի տուասընը տինլէյէրէք չօնուղու քահանանըն գուհաղընա վէրիպ Ալլահըն սեղանընա թագտիմ էթսին: Վալիտէ պէօյլէ էտէրէք չօնուղու հոգին Սուրբըն հիմայէսինէ թէսլիմ էթմիշ օլուր վէ անը միւմիլլէր քիւրրէի հավասընտա հաշաթմաղա թէշէպպիւս էթմիշ օլուր: Շէօյլէնէ չօնուգ տախի Ս. Աւագանտա մկրտել օլուպ լուսաւորել օլտուղընտա ալտըղը շնորհքտա հաշար վէ «հիքմէթ վէ գամէթտէ պէօյիւմէքտէ օլուր:

Հայց. Առաքելական Եկեղեցիին «Ընծայում» արարողութիւնը աթիտէքի վէնհի իւզրէ օլուր: Չօնուգ կէթիրէն հաւատացեալ գարը գըրգ կիւն էվինտէ գալըր: Տըշարը չըգմագ, վիզիթայա կիթմէգ: Օլ կիւնլէրի տօսթ վէ ագրապալարըն քէնտինէ զիյարէթէ վէ թէպ-րիքէ կէլէնէլէրի միւտտէթ տիր տէյու պիլիք: Եկեղեցիին թէնպիհի պէօյլէ տիր: Զաթէն ճիւմլէյէ մալում

պիր քէյֆիյէթ տիր քի չօնուգ կէթիրմէ անվալը գարըլար իւչիւն պիր նէվ խասթալըգ, Եախօտ խասթալըգա միւպթէլա օլմագ հիլէթինտէ նագիք պիր հալտըր: Հէր հանկը պիր գարընըն պու միւտտէթ գարֆրնտա սօլուգտան վէ սընագտան սագընըպ մուհաֆագա օլարագ րահաթ էթմէսի իյնայ էտէր: Հէգագէթլի տօգթօրլարըն թավսիլլէրի տախի հէման պէօյլէ իյնայ էթտիրիք: Շու հալտա Եկեղեցիին օրէնքի, այնի վագըթտա սընհէթ նօզթայը նագարընտան գարուրի պիր թէրթիպ տիր: Իմտի օլ թէնպիհի ըիայէթ էթմէք, գըրգ կիւն էվտէ րահաթ էթտիրքտէն սօնրա եայգանըպ թէմիզլէնմէք պէնիտ վէ ֆաիտէլի տիր:

Գըրգ կիւն թէմամ օլտուղունտա վալիտէ չօնուղունու ալըպ Եկեղեցիյէ կէլիք, էվվէլա թէշէքքիւր էտէր, տուա էտէր վէ երկրպագութիւն էտէր վէ քէնտինէ մախսուս եէրտէ՝ Դասըն արգասընտա տուրուր: Քահանայ՝ էլինտէ խաչ վէ աւետարան օլարագ կէլիք, գարընըն իւզէրինէ պիր աղօթք օգուր: «Ալլահըն նագարընը անըն իւզէրինէ տա՛վէթ էտէր, օնըն իւչիւն Սուրբ Կաթողիկէ վէ Առաքելական Եկեղեցիյէ իլթիհա էթմէսինի, Սուրբ Տահարա կիրմէյէ լայըգ օլմասընը վէ խէլաս էտիհի Թէնէ վէ Գանա լայըգ օլմասընը Ալլահտան ըէնա էտէր: Անըն ճէսէտ եա ըուհընտա քիր եա լէքլէր վար իսէ փաքլանմասընը, Բապպըն սըրբութիւնընա կիրիպ Անտէն կէլէն հէր տիւրլիւ վէ տիւքէնմէգ ղանիմէթի կէօնէնմէսինի տիլէր: Թէքրար տուայը տէվամ էտէրէք Գըրգ կիւնլիւք իքէն Տահարա երկրպագութիւնա կէլէն չօնուգ իւչիւն ըիհա էտէր քի, չօնուգ «ճիւմլէյէ էյիլիքքիանի օլան Բապպ Ալլահըն էլի ալթընտա մուհաֆագա օլունարագ տիւշմէնին հիւնմ վէ թէէսիրլէրինտէն ագատ օլուպ գուվվէթլի վէ գօրգուսըգ օլսուն, Ալլահըն հագիգաթը իլէ փաքլանսըն վէ մուհաֆագա օլունսըն, վէ րահպըն ազիգ Թէնինի

վէ Գանընըր գապուլա լայրգ օլսուն: Վէ անըն իւզէրինէ ազիգ բուհ, հալիմբուհ, հագիգի բուհըն կէլմէսինի վէ պէր տէվամ լէքէսիգ վէ անարատ գալմասընը նիյազ էտէր վէ Բապպա համտ էտէր: Պու աղօթքտան սօնրա «մտից առաջի Սեղանոյ Ս.յ.» սաղմոսունու սէօյ-լէյէրէք - Գարը չօհուգ գուհաղընտա օլարազ- Դասս կիրէր: Օրատա չօհուգ գուհաղընտա օթուրուր, իքի թարաֆընտա պիրէր մոմ եանար: «Ի մէջ Տահարի..» աղօթքը օգունուր վէ «մարմնաց եալը ի կուսէն» շարականը թէրէննիւմ էտիլիր: Պատէհու Քահանայ Ս. Ղուկաս աւետարանիչտէն Բ. Գլուխ 22 համարտան 35 համարա գատար օգուր, վէ թէքրար աղօթք էտէր վէ Բապպամըգ Յիսուս Քրիստոսըն գրըգ կիւնիւք իքէն Մովսիսական օրէնք մուհէպիննէ վալիտէսի Ս. Կոյս Մարիամ իլէ պիրլիքտէ տահարա՝ ընծայումա, կէլիպ Սիմէոնըն գուհաղընտա օխշալանտըղընը գիքը էտէրէք Բապպտան բէհա էտէր վէ տիլէր քի «չօհուղու հրֆգ էթսին, կէօրիւնմէգ գուվվէթի իլէ շնորհքտա պէօյլիթսիւն, սէչիլմիշլէրինէ մախսուս օլան միրաս հիսսէսինէ լայրգ էյլէսին վէ էլինին կէօլկէսի ալթընտա հրֆըգ էյլէսին»: Պունտան սօնրա քահանայ «Սստուածածին երկնային...» շարականընը թէրէննիւմ էտէր՝ ք Ս. Սեղանա չըգար վէ աւագ Խորանըն էօնիւնէ կէլիր. օլ վագըթ վալիտէ՝ չօհուգ գուհաղընտա վէ հէր էլինտէ պիր եանար մոմ օլարագ սեղանա եագլաշըր վէ չօհուղու սեղանա թագտիմ էթմէք իւզըէ քահանանըն գուհաղընա վէրիր: Քահանայ չօհուղու ալրպ Խորանա, Սեղանայ վէ Աւագանայ տօղրու երկրպագութիւն էտէր վէ շէօյլէ աէր. «շու իսմտէ Քրիստոսըն պու գուլու, երկրպագութիւնա կէլմիշ օլմագլա, Ս. Խորանա, Ս Սեղանա երկրպագութիւն էտէր, վէ Ս. Աւագանա երկրպագութիւն էտէր, օ քի պինօմօլուղու (անօրէնութիւն=կիւնահ) սօյունտու վէ Ալլահը պիլմէք (աս-

տուածգիտութիւն) նուրունու կիլինտի: Վէ չօհուղու վալիտէսինին գուհաղընա վէրիր: Պահպանիչ վէ Հայր մեր աղօթքը իլէ պաշտօն խիթամա կէլիր: Վալիտէ պու միւնասիպէթլէ, էյէր հագըրլանմըզ վէ խոստովանանք օլմուշ իսէ հաղորդել օլուր: Չօհուգ գաթէն հաղորդութիւնա լայրգ ատտ օլունուր:

Իշթէ Եկեղեցիին տինի հիսսիյաթլարը ույանըգ վէ եանըգ սագլամագ իւլիւն էթտիլի թէրթիպաթ պու գատար կիւզէլ վէ միւլէսիր իքէն, մա՛էթթէէսսիֆ կէօրիւյօրըգ քի պիզիմ արամըգտա վալիտէլէր՝ Մկըրտութիւն խորհուրդընըն իհրասընը կիւնիւնտէ էթմէքլիլէ իհմալ պուլունմագլա պէրապէր չօհուղու Ընծայումա կէթիրմէք ատէթինի պիւթիւն պիւթիւնէ թէրք էթմիշ տիրէր: Նատիրէթտէն օլմագ իւզըէ պա՛գը վալիտէլէր չօհուգլարընը կէթիրիրլէր իսէ, օ տախի, հալա էվտէ իխթիյար վէ միւթէտէյլին գայըն վալիտէլէրին եա պէօյիւք անալարըն պուլունմասը վէ անլէրին՝ էյէր թէտիրլէրի վար իսէ, նէպրի թահթընտա օլան պիր իշ տիր: Շիմտի վալիտէլէր չօհուգ կէթիրտիրլէրինտէ տիւնեէվի գէվգ վէ սէֆա իլէ անլէրի գարշըլայօրլար: Իմանըն չըրասընը կագըպ, չօհուղուն հէնուգ զըրփմագտա օլան կէօզինէ, Քրիստոստան իշրագ էտէն նուրու կէօսթէրէնէք եէրտէ տիւնեա գէվգինի կէօսթէրիյօրլար: Էվի պիր տահար շէքլինէ գօյուպ, Չօհուղուն հէնուգ իշիթմիլէ պաշլայան գուլագլարընը իլահի թէրէննիւմլէր իլէ տօլտուրահագ եէրտէ, Բագոսըն սեղանընը գուրուպ ըագս թէրէննիւմլէրի չաղըրըյօրլար: Օ տախի չօգ տէֆա՛ էննէպի վէ տիւշմէն լիսանը իլէ տիւնեէվի հիսսիյաթլարը թահրիք վէ իհթիգագ էթտիրէն թիւրքիւ վէ մագամլար իլէ թէղաննի էտիյօրլար: Չօհուղա հայաթ վէ մէսէրրէթ էլպիսէսի կիլտիրէնէք եէրտէ, օ տահա հէր շէյտէն պի խապէր իքէն մօտա թէրթիպի սիւս-փիւս

իլէ տօնատըյօրլար:

Լաքին էյ վալիտէյէր, սիգի Ս. Կոյս Մարիամտան էյի էօրնէք ալմագ իւչիւն տա՛վէթ էտէրիմ: Տիրա- մայր Սստուածածինն Հոգին Սուրբտան համիլէ օլ- տուղունա եագինի վար իքէն, նօմօս վէ ագախտ ալթընա կիրմէյէ իհթիյաճը եօգ իքէն, պիրիհիք օղ- լունու սէքիգ կիւնլիւք իքէն խաթն էթտիրտի. շէօյ- լէ քի Օ՝ «Իսրայէլտէ հիսսէսի օլան վա՛տ օղուլլարըն- տան պիրիսի» օլտուն: Գըրգ կիւնլիւք օլտուղունտա, ասլա էնմալ էթմէյէրէք, չօհուղու Տահարա Ալահըն հուգուրունա իհգար էթմէյէ, Բապպա թագտիմ էթ- մէյէ կէթիրտի: Ծէօյլէ քի չօհուգ Իսրայէլին Ալահը Եհօ վանըն հիմալէսի վէ թէէսիրի թահթընտա պէօյիւսիւն: Անը Բահանանըն գուհաղընա վէրտի, քի Սիմէոն կիպի էհլի թագվա, արդար վէ Ալահ ատէմի օլան պիրիսին տուա՛ վէ պէրէքէթլէրինի ալըն: Հիւմիյէթի իլէ իշ- թիհար էտէն՝ անարատ վէ Կոյս Մարիամ, Մեսիա վա- իտէսի օլտուղունա պէօպիւրլէնմէյէրէք, թէվագու՛ էթտի վէ Աննա նէպիյէնին, (պէլէի անը զաթէն թանը- յօր իտի) տուա՛ վէ նիյազլարընա իլթիհա էյլէտի: Վալիտէյէր, սիգ տախի տիւնեայա, միլլէթէ, քիլիսայա վէ քէնտի էվինիգէ կէնի պիր հայաթ թէվլիտ էթտի- յինիգտէ օլ չօհուղու, իլք տէֆա, հայաթըն մէնպա՛ը օլան Ալահըն թէէսիրի թահթընա գօյմագ իւչիւն թէֆէքքիւր էտինիգ, կկեղեցինին գանուն վէ գավաի- տինէ իթա՛աթ էտինիգ, Բապպա իլթիհա՞ էտիպ, Ս. Կոյս Սստուածածինին բարեխօսութիւնընա միւրա- հաաթ էտինիգ. օլ վագըթ միւսթագպէլ իւչիւն շիւպնէ վէ էնտիշէնիգ օլմայաճագ վէ էվլատլարընըգ էվինիգէ պէրէքէթ օլմագլար տըր: Չօգ տէֆա՛ ֆամիլեալար- տա չօհուգլար հագգընտա պահս օլուր իսէ, շու կիպի սէրգլէր իշիտիյօրըգ «պագալըմ նէ օլահագլար, վա- գըթ ք՛օթիւ տիւր, կէնցլէր իւչիւն թլճըրիպլէր չօգ

տըր, շիմտիքիլ՛ր տիւնեկվի օլույօրլար, անա պապա յա խայըրլարը օլմայօր, շէրրի եաշայօրլար վէ սահրէ» պու շէքվա սէօգլէրի պիլէ կէօսթէրիյօր քի վալիտէյն գուսուրու տըր: Տիւնեա վէ շէրր քիւրրէի հավասըն- տա պէօյիւյէն չօհուգ հէր հալտա շէրրի օլուր վէ օլա- նագ տըր: «էվվէլտէն չօհուգլար, կէնցլէրտէ ա՛ր նամուս հիսսիյաթը տահա գէյատէ իտի, Ալահտան գօրգարլար իտի» տէրլէր: էվվէթ չիւնքի անլէր իլք կիւնտէն Ալահտա եաշամաղա պաշլայանլար իտի: Հէր հանկը պինանըն սաղլամ վէ մագպութ օլմասը իւչիւն, անըն էսասընըն գայա իւգէրինէ գուրուլմասը վէ էյի պաշլամասը լագըմ տըր: Ինսան հայաթը պիր պինա եափմագ կիպի տիր վէ եաշամագ պիր սէնա՛թ տըր: Հէր հանկը պինա եափ- տըրածագ օլան ատէմ, քէնտի պինասընը ուստա պիր մի՛մարա թէսլիմ էթմէք իսթէր: Ինսան էօմրիւնիւն մա՛նէվի պինասը իւչիւն էն էյի միւհէնտիս, էն ուսթա միմար Բապպ Յիսուս Քրիստոս տըր: Անըն էօ՛մրիւ, ինսանի վէ իլահի հայաթընըն նիւմունէսի, թարիխի պիր վագըա՛ օլմագլա, հէր պիր քրիստոնեայա աշի- քեար տըր: Թէքմիլ ատէմ օլմագ իսթէյէն քիմսէ Անը թէմսիլ էթմէլիտի: Անըն կիպի օլմագ իսթէյէն քիմսէ Անըն՝ թէէսիս էթտիյի փատիշահլըղա ազա օլմալը տըր Անըն էվինտէ Քիլիսատա եաշամալը տըր: Էօյլէ իսէ, էյ վալիտէյէր չօհուգլարընըգը Բապպըն էվինտէ պէօյիւ- տիւնիւգ: Անլէր սէքիգ-գըրգ կիւնլիւք իքէն օրայա կէ- թիրինիգ:

«Տեսանընդառաջ» տօնախմբութիւնը: (Եկեղեցի- նին՝ Սիմէոն Ծերունիինն պէյանաթընտան ալարագ, պիգէ էօյրէթտիյինէ կէօրէ), Քրիստոսըն «Հեթանոսլարա նուր վէ Իսրայէլէ փառֆ» օլտուղունը պիգէ իլան էտէր: Նուր՝ պիւթիւն թապիաթա հայաթ վէրէն՝ ճիւմլէ հաս- սէլէրիմիգ գուվվէթլէնտիրէն, վէ հէր պիր ֆուալիյէ- թիմիգէ մուվաֆֆագիյէթ վէրէն՝ պիր գուվվէթ տիր:

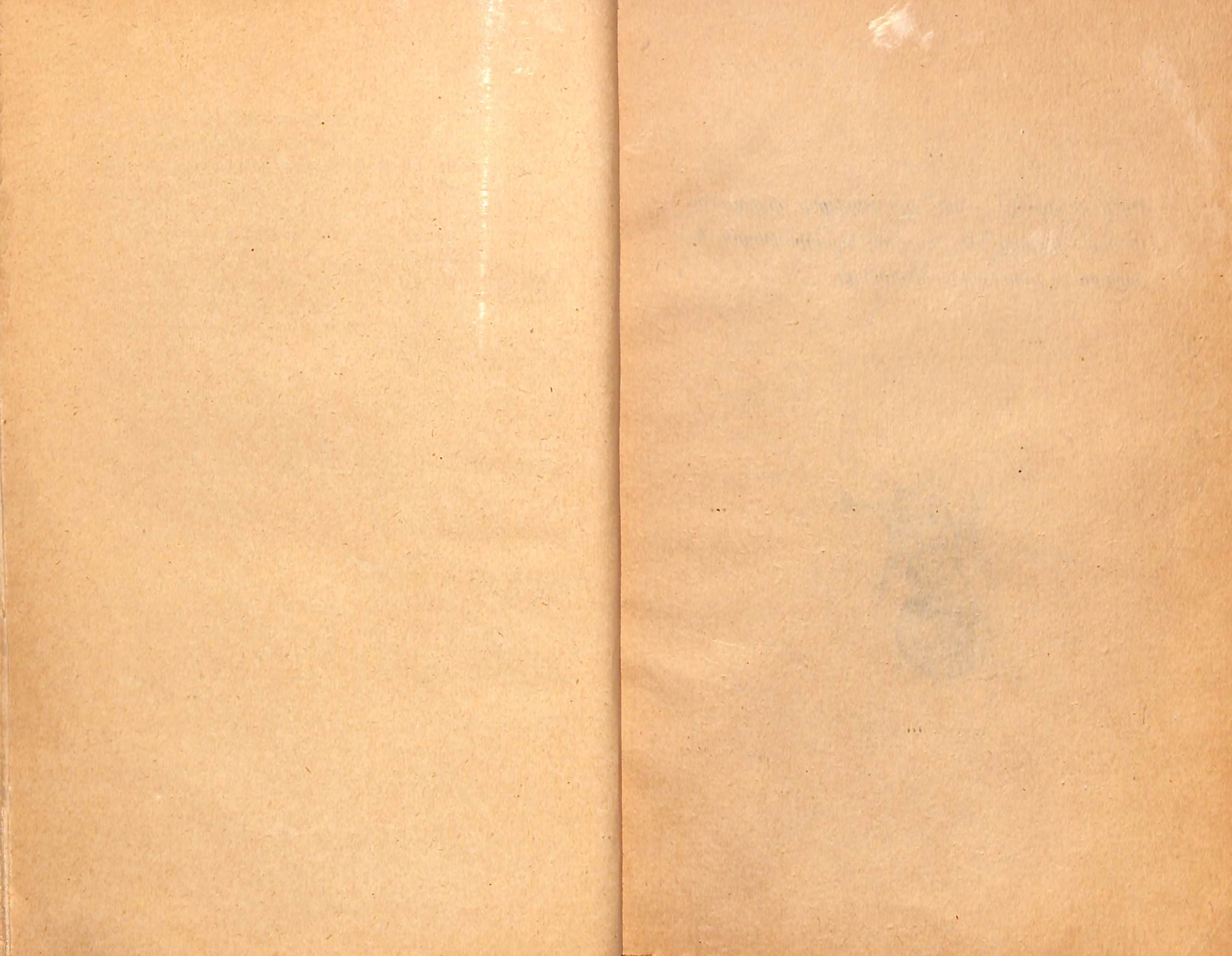
Նասրլ քի հէրնէվ թօխումուն պէօյիլ յիւպ նէշվ ունէմա պուլմասը իւչիւն նուրրն փէրթէվլէրի վէ հէրարէթիպէ հիտ տիր, պիայնիհի ինսանըն ճանընա էքիլէն քէլամըն տախի պէօյիլ յիւպ մահուլտար օլմասը իւչիւն, հէր հանկը պիր ատէմ Քրիստոսըն նուրունա մէօհթան տըր: Պու սէպէպտէն տիր քի Քրիստոսըն օլմատըղը եէրտէ ըուհանի վէ ախլագի հայաթ օլամագ: Քրիստոս տիւնեայա նուր կէլտի: Նուր՝ Ալլահ, Քրիստոստա տիւնեայա՝ ինսանիլէթէ իշրագ էլլէտի. իլահի հագի-գաթը տիւնեայա իլան էթմէք իւչիւն պէյան օլտու: Ծէօյլէքի հիչպիր քիմսէ «պէն իշիթմէտիմ, կէօրմէտիմ» տէմէլէ գէսարէթ էթմէսին: Օ՝ պու քէրրէ «պուլուլթ» եա «աթէշի թիւթիւն» իչինտէ սարըմըը կիզլէնմիշ տէյիլ, իլլա Քրիստոստա ափ աշիքեար փարլայան կիւնէշ տիր. սալահ Կիւնէշի տիր: Հէր քիմ ծնա կէլիր իսէ թէնվիր օլուր վէ թէսէլլի պուլուր: «Տեանընդառագ» Տօնախմբութիւնը միւնասիպէթիլլէ պիզէ պէյան էտիլլէն հագիգաթ պունտան իպարէթ տիր: Իմտի էյ հայ եկեղեցի էվլատլարը. պու տա՛վէթէ ինապէթ էտէլիմ: Սիմէոն Ծերունիին իմանը իլէ օլ նուրու գարշըլայալըմ վէ գուհագլայալըմ: Սիմէոն Ծերունի վա՛տ օլան Մեսիանըն կէլմիշ իտիլիսի իման կէօզէրի իլէ կէօրտիւ, իւմիտիին իբմալ օլտուղունու պիլտիվէ տիւնեանըն հէր նէվ նէշէսիսի թէրք էթմէլէ բագի օլտու, չիւնքի ճանընտա «սէլամէթի» հիսս էլլէտի: Պիզ Քրիստոսըն պիզիմ իւչիւն կէթիրտիլի իսէլասը, սաաուէթի վէ սէլամէթի վագըա՛ հալընտա կէօրտիւք, հիսս էթտիք վէ քիլիսանըն էօմրիւնտէ ամէլի սուրէթտէ կաշատըղընը միւշահէտէ էլլէտիք: Արթըզ էօյլէ իսէ, թէքրարէն էսկի ատէմէ տէօնմէք, տիւնեանըն լէթաֆէթ վէ գէրաֆէթ մասքէսի ալթընտա կէօսթէրտիլի կիւնահը, գարանըզ էօմրիւ կաշատագա նասրլ, տէօնէպիլիրիզ: Իմտի շու փուրանթիւն

Յիւմլէլի նուր օլան Քրիստոսա տա՛վէթ էտէրիմ:

Պույուրուն էյ Քրիստոսուն նուրընտա փէրվէրտէ օլմուշ ճէտտին էվլատլարը, վէ «Լուսաւորչական» օլտուղունա իֆթիխար էտէնլէր, Իմանտա պէօյիլք վէ Քրիստոսըն նուրը իլէ միւշէրրէֆ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայրապետիմիզին Ալլահընա տէօնէլիմ վէ անըն թէէսիս էթտիլի Հյոց. Սոաքեղական եկեղեցիլէ իլթիհա էտիպ, Սրբագան հայրապետլէրին գօյտուղու զանուն վէ զավախտէ ըիայլէթ վէ հիւրմէթ էտէլիմ: Օլ վագըթ Քրիստոստա սալահ վէ եկեղեցիտէ ֆէլահ պուլահաղըզ:

Ամէն անոնք որ առնեն այս թերթիկը, փոխարէնը
վճարած կ'ըլլան եթէ կարդան ուշադրութեամբ եւ
գործադրեն յանձնարարութիւնները:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653032

